

ปฏิรูปไม่สำเร็จ บ้านเมืองรุนแรงกว่าเดิม

ประเวศ วะสี

การปฏิรูปประเทศไทย เป็นการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ประเทศไทยหลุดออกจากสภาวะวิกฤตไปสู่ความเจริญที่แท้จริง จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญสูงสุด แต่ก็ยากสุดๆ ถ้าปฏิรูปไม่สำเร็จ บ้านเมืองคงจะเกิดความรุนแรงกว่าเดิม เพราะปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในปี ๒๕๕๓ และ ๒๕๕๖-๕๗ ยังอยู่ครบทุกอย่าง

จึงควรที่ทุกภาคส่วนในสังคมไทยจะร่วมกันในกระบวนการปฏิรูปให้สำเร็จ

ปัจจัยของความสำเร็จอยู่ที่

- (๑.) **พลังทางสังคม** คือการมีส่วนร่วมของคนทั้งประเทศ หรือการสานพลัง
- (๒.) **พลังทางปัญญา** คือใช้ข้อมูล ความรู้ การวิเคราะห์สังเคราะห์ให้เป็นปัญญาที่ลึกซึ้งใช้การได้
- (๓.) **พลังการสื่อสาร** ให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้าใจตรงกันและมีส่วนร่วม
- (๔.) **พลังการจัดการ** มีการจัดการที่ดีให้พลังทางสังคม พลังทางปัญญา พลังทางการสื่อสาร เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงกัน

ซึ่งนอกเหนือไปจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ (**สปช.**) แล้ว ควรมีองค์กรประกอบและกระบวนการอื่นที่เชื่อมโยงกัน ซึ่งรวมกันแล้วมีดังนี้

- (๑.) **สปช.** ซึ่งทำงานเชื่อมโยงกับ **สนช. ครม. และ คสช.**
- (๒.) **สภาพลเมือง** ประกอบด้วยผู้ที่ได้รับเสนอชื่อเป็น **สปช.** แล้วไม่ได้รับเลือก บุคคลเหล่านี้จำนวนมากมีคุณค่าและมีความสนใจที่จะทำงานเพื่อบ้านเมือง ไม่ควรที่จะทิ้งไปให้สูญเปล่า ควรจะจัดตั้งเป็นสภาพลเมืองเพื่อมีส่วนร่วมในการปฏิรูป อาจมีบุคคลทั่วไปที่สนใจเข้าร่วมด้วย สภาพลเมืองควรเป็นสภาเปิดที่มีพลเมืองเข้าร่วมตามความสมัครใจ
- (๓.) **สมัชชาปฏิรูปจังหวัด** เป็นการจัดประชุมผู้นำชุมชนท้องถิ่นและประชาคมในจังหวัดแต่ละจังหวัด เพื่อการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปจากชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศ ประชาคมจังหวัดคุ้นเคยกับกระบวนการสมัชชาสุขภาพจังหวัด และสมัชชาปฏิรูปอยู่แล้ว องค์กรที่เป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมสมัชชาสุขภาพจังหวัด คือสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (**สช.**) องค์กรที่เป็นเจ้าภาพในการจัดประชุม

สมัชชาปฏิรูปคือ สำนักงานประสานการพัฒนาสังคมสุขภาวะ (สปพส.) ซึ่งก็อยู่ใน สช. องค์กรนี้สามารถช่วยจัดสมัชชาปฏิรูปจังหวัด

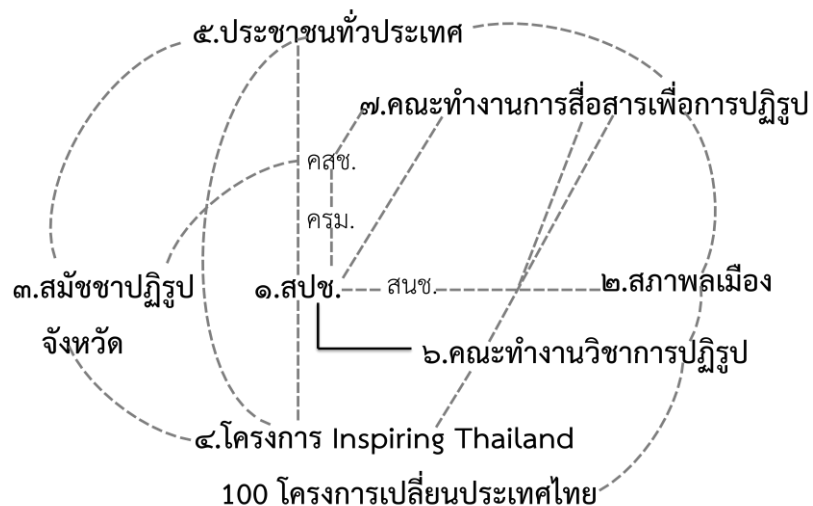
(๔.) **โครงการ Inspiring Thailand: 100 โครงการเปลี่ยนประเทศไทย** ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง สสส. กับ สภาหอการค้าไทย เพื่อชักชวนคนไทยทั่วประเทศเข้าร่วมในกระบวนการเปลี่ยนประเทศไทย

(๕.) **ประชาชนทั่วประเทศ** ควรมีส่วนร่วมโดยการสื่อสารไปมาอย่างทั่วถึง

(๖.) **คณะทำงานวิชาการ** ที่เข้มแข็งสนับสนุนกระบวนการปฏิรูปโดยเชื่อมโยงทุกฝ่ายด้วยข้อมูลความรู้สังเคราะห์ข้อคิดเห็นที่หลากหลายออกมาเป็นประเด็นสำหรับพิจารณาต่อ หรือ เป็นข้อมติประสานงานให้มีการวิจัยเพิ่มเติม งานวิชาการสำหรับการปฏิรูปเป็นเรื่องยาก ต้องการนักวิชาการที่เก่งจริงๆและมีประสบการณ์ในการสังเคราะห์นโยบาย ควรแสวงหาจากนักวิชาการที่เคยร่วมในกระบวนการสมัชชาสุขภาพ และสมัชชาปฏิรูป สปช. และสภาพลเมือง ควรมีคณะทำงานวิชาการชุดเดียวกันทำหน้าที่สนับสนุนและคณะทำงานวิชาการนี้เชื่อมโยงกับคณะทำงานการสื่อสารเพื่อการปฏิรูปตามที่จะกล่าวใน (๗)

(๗.) **คณะทำงานการสื่อสารเพื่อการปฏิรูป** ทำการสื่อสารให้รู้ถึงกันและระหว่างกันอย่างทั่วถึงทุกองค์ประกอบทั้งประเทศ โดยขอให้หนังสือพิมพ์ทุกฉบับ สถานีวิทยุและโทรทัศน์ทุกแห่ง เป็นสื่อกลางรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนทั้งประเทศและสื่อไปถึงประชาชนทั้งประเทศ รวมทั้งการสื่อสารออนไลน์ มีการจัดหมวดหมู่ความคิดเห็นของประชาชนและกระจายไปสู่การรับรู้อย่างทั่วถึง รวมทั้งประเด็นที่ได้มาจากการประชุม สปช. สภาพลเมือง สมัชชาจังหวัด หรือจากอื่นใด เพื่อการศึกษาเพิ่มเติมต่อยอด

ทั้งหมดจะเป็น “การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ” (Interactive Learning through action) ของคนทั้งประเทศ ซึ่งควรทำด้วยความเคารพให้เกียรติกันและกัน กระบวนการนี้จะสร้างพลังอย่างมหาศาลให้ประเทศไทย

ทั้งหมดนี้จะเป็นการถักทอ พลังทุกฝ่ายเข้ามาด้วยกัน

ทั้งภาคประชาชน ชุมชนท้องถิ่น ประชาคม ภาควิชาการ ภาคธุรกิจ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งพลเรือนและทหาร ภาคการสื่อสาร อย่างไม่เคยมีมาก่อนในประเทศไทย **กรม. และ คสช.** ต้องอำนวยความสะดวกการสานพลังของคนทั้งชาติเพื่อการปฏิรูปครั้งนี้เป็นไปได้ ในระบบราชการตามปรกติมีข้อติดขัดมากมายทั้งข้อกฎหมาย กฎ ระเบียบ วิธีการ งบประมาณ จนนายกรัฐมนตรีที่มีอำนาจมากคนหนึ่งเคยตะโกนขึ้นว่า “กลุ่มใจฉิบหายเลยว๊าย ทำไอ้โน่นก็ไม่ได้ ทำไอ้นี้ก็ไม่ได้” ในครั้งนี้ **กรม. และ คสช.** ต้องใช้อำนาจบริหารและอำนาจพิเศษที่รัฐธรรมนูญให้ไว้แก้ไขข้อติดขัดให้ทำได้

การถักทอกันทางสังคม ทำให้เรื่องที่เป็นไปไม่ได้เป็นไปได้

(Social weaving makes the impossible possible)

การใช้โอกาสแห่งการปฏิรูป ก่อให้เกิดการถักทอหรือสานพลังกันทั้งประเทศ ดังที่เสนอไว้นี้ จะทำให้ประเทศไทยเกิดพลังมหาศาล เพราะอาศัยหลักความคิดใหญ่ คือ

คนไทยทุกคนมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

และมีศักยภาพแห่งความสร้างสรรค์

แต่ไหนแต่ไรมา คนไทยถูกมายาคติต่างๆจำขังไว้ในคุกที่มองไม่เห็น (The invisible prison) ทำให้ไม่มีเกียรติไม่มีศักดิ์ศรีไม่มีศักยภาพ

กระบวนการปฏิรูปที่ประชาชนทั้งประเทศมีส่วนร่วมเป็นการปลดปล่อยประชาชนออกจากคุกแห่งมายาคตินั้นไปสู่ความมีเกียรติมีศักดิ์ศรีมีศักยภาพ

ประเทศที่คนส่วนใหญ่ไม่มีเกียรติเป็นประเทศที่อ่อนแอ ไม่มีภูมิคุ้มกันในตัว

คนทั้งประเทศต้องมีเกียรติมีศักดิ์ศรี ประเทศจึงจะแข็งแรง

การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติเป็นการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด การที่คนไทยทั้งประเทศมีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในการปฏิรูปประเทศจึงเป็นเรื่องที่สร้างพลัง ๕ อย่าง หรือ **เบญจพล** เข้ามาบรรจบกันเป็นพลังมหาศาล คือ

(๑.) พลังทางสังคม ที่คนทั้งหมดเข้ามาร่วมกัน

(๒.) พลังทางปัญญา มีการใช้ข้อมูล ความรู้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้เป็นปัญญาที่สูงขึ้น

(๓.) พลังทางการจัดการ

(๔.) พลังของความถูกต้อง คือเพื่อให้ประเทศพ้นวิกฤตไปสู่ความเจริญอย่างแท้จริง

(๕.) พลังแห่งสันติวิธี ไม่ได้ใช้ปืน หรือ เอ็ม๗๙ ไปยิงใส่ใครที่ไหน

กระบวนการถักทอกันจะทำให้เกิดความเชื่อไว้วางใจกัน (Trust) ซึ่งมีค่ามากกว่าเงินหมื่น ล้านแสนล้านก็ซื้อไม่ได้ แต่เกิดจากการทำงานร่วมกัน เมื่อเกิดความเชื่อไว้วางใจกันจะเกิดความสุข อย่างลึกซึ้ง และมีพลังของความสำเร็จสูง

กระบวนการถักทอกับปฏิรูปประเทศไทยในครั้งนี้จะทำให้สังคมไทยค้นพบโครงสร้างการทำงานแบบใหม่ที่ก้าวข้าม (Transcend) อุปสรรคของความเป็นรัฐ ข้าราชการไทย ที่เป็นประจัญเขา ที่ขวางกั้นการพัฒนาประเทศไทยมาช้านาน ทำให้แก้ปัญหาต่างๆที่แก้ไม่ได้ในอดีต ประเทศไทยจะไม่เหมือนเดิมอีกต่อไปและจะไม่กลับมาเกิดความรุนแรงอีกหลังมีการเลือกตั้ง
